

Dissertatio inauguralis de anorexia ... / [Valentin Seliger].

Contributors

Seliger, Valentin.
Sperling, Paul Gottfried, -1709.
Universität Wittenberg.

Publication/Creation

Vitembergae : Literis Christiani Gerdesii, [1706]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ye97zgpp>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE

ANOREXIA,

QVAM,

Dupe

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

DN. FRIDERICO AUGUSTO,

ELECT. SAX. HEREDE, ETC. ETC.

EX AUCTORITATE ET BENIGNO INDULTU

Gratiosissimæ Facultatis Medicæ,

PRÆSIDE

DN. PAULO GOTTFR. SPERLINGIO,

Med. Doct. Antom. ac Botan. Prof. Publ. longe celeberrimo,

nec non Archiatro Principis Servestani

Splendidissimo,

DOMINO AC PATRONO SUO ÆTATEM DEVENERANDO,

PRO LICENTIA

GRADUM ET PRIVILEGIA DOCTORIS

RITE OBTINENDI,

Ad d. VII. Sept. MDCCVI.

HORIS CONSVETIS, ANTE-ET POMERIDIANIS,

IN AUDITORIO MAJORI,

PUBLICÆ PLACIDÆQUE PHILIATRORUM
DISQUISITIONI SUBMITTIT,

VALENTINUS SELIGERUS, Vratislaviens.

VITEMBERGÆ, Literis CHRISTIANI GERDESIL

DESSERT AND FUGURALS

28

ANNO

DE BERTHOLD ALBERTO

UT JUVENIS

FRANCIO

ANNO

DE BERTHOLD ALBERTO

FRANCIO

DE BERTHOLD ALBERTO

FRANCIO

DE BERTHOLD ALBERTO

§. I.

Ta ratio cum structura ventriculi est comparata, ut multis & variis eadem obnoxia sit morbis, qui cum ejus constitutionem & temperiem graviter sæpe lædunt, & a statu suo naturali dejiciunt, aut subinde penitus destruant & evertunt: tum in totum quoque corpus redundant, & varie illi labem adspargunt, succosque vitales, vel in mixtione & cohæsione suarum particularum turbant: vel in motu suo & circulo impediunt: vel aliis modis afficiunt & alterant, ut pernicies sæpe totius interitusque inde consequatur. Proinde Helmontius recto non deerravit, quando statuit, in ventriculo magnum sanitatis & infirmitatum cardinem volvi, Tract: pylorus rector. sect. 2. pag. 215. quatenus cibi minus recte confecti & concocti, in varias cruditates abeunt, quæ non solum reliqua ingesta inquinant, sed etiam

chylum polluant, unaque cum illo in sanguinem influunt, ejusque puritatem conspurcant, & fundamenta multorum morborum ponunt. Inde enim nascuntur obstructions viscerum, & variarum secretionum suppressiones, tumores scirrhusi & oedematosi, qui, si non resolvuntur, sæpe in cachexiam & hydropem, interdum etiam in suppurationes tendunt, & vicinas quoque inficiunt partes, ac contagio suo longe lateque serpentes, valde machinam corpoream labefactant, ac quandoque inflammationes, tandemque gangrænam inferunt. Hæc, & similia, mala experiuntur sæpe, qui cibos crudeos affatim, magna festinatione, absque sufficienti masticatione, ingerunt, quo fieri omnino debet, ut vis roburque ventriculi vehementer infringatur, eoque fracto, minus semet idem constringere, & ingesta alimenta subigere possit atque eliquare. Diutius itaque eadem, interdum, retinet, & in varias cruditates convertit, interdum citius, quam par est, expellit, & quasi evomit, ut modo per os, modo per alvum, quemadmodum assumpta sunt, rejiciantur. Ex his igitur facile intelligimus, quantum, in debilitate ventriculi, fugienda & damnanda sint alimenta dyspeptæ, & quæ difficilioris sunt digestionis, quodque, solida ingesta, ita dentibus comminuenda & conterenda sint, ut facile a stomacho eliquari queant;
fecus

fecus qui faciunt, in gravissimos morbos incur-
runt, ut recte proinde Arabes dixerint, illum
odisse vitam suam, qui odit masticationem. In-
ter morbos vero plurimos, quibus tentatur ven-
triculus, ille forte non ultimum tenet locum, quo
appetitus, vitio potissimum lymphæ vel spiritu-
um langvet, ut ita laborantes, parvo, vel nullo
desiderio, sumendorum ciborum, teneantur. *Ανο-*
ρεξία Græci, Latini appetitum dejectum vel
prostratum, aut inappetentiam nominant, quod
vitium ventriculi, in præsentī, pertractare, loco
speciminis inauguralis, constitui. Faxit Deus
Ter Optimus Maximus, ut omnia in ejus glori-
am, & miserorum ægrotantium salutem vergant.

§. II.

Anorexia itaque graviorem famis læsionem
denotat, in qua appetitus fere penitus aboletur,
cum ciborum fastidio, a majori vitio lymphæ ga-
stricæ, vario modo corruptæ, vel spirituum ani-
malium errore, obortam. In statu enim naturali
lymphæ ventriculi famem et appetitum ciet, qua-
tenus, acie sua salina, nerveam ventriculi tunicam
rodit et vellicat, indeque, mediante motu lymphæ
nervorum ad cerebrum continuato, sensum ap-
petendorum ciborum in nobis excitat. Scaturit
autem, dicta lymphæ, ex glandulis in superficie
convexa crustæ villosæ ventriculi, qua tunica

nerveæ adhæret, & in ipsa tunica nervea ac vasculo-
sa ventriculi exsculptis; imo ex tubulis, crustam
villosam constituentibus, qui vel glandularum
istarum sunt vasa excretoria: vel arteriarum gastri-
carum, in glandularum formam conglobatarum,
extremities. Per arterias quippe gastricas, quæ
in textura ventriculi eleganti reptatu ambulant,
sanguis, continuo cordis appulsu adductus, quas-
dam sui partes, easque serosas, magisque vel minus
dulces aut salvas, in glandulas & tubulos crustæ vil-
losæ immittit, quæ a partibus rubicundis segregatæ
& seorsim collectæ, paulatim in cavitatem ventri-
culi exstillant. Ibi vero collecta lymphæ hæc, cor-
pusculis suis salinis, quibus imprægnata est, & spi-
culis acutis, non tantum tunicam ventriculi ner-
veam lancinat; sed & in cibos ingestos, dentibus
jam comminutos, & saliva, ex parte, solutos, agit,
& motu ventriculi adiuta, eos altius subit, ac eo-
rum consistentiam relaxat & solvit, atque in mas-
sam pultaceam redigit. Hæc, mediante motu con-
tinuo, & quasi trituratione, magis atque magis
funditur, & in liquorem crassiusculum conversa,
ac ad motum magis idonea reddita, per pylorum
ad intestina tendit, atque in via sensim magis a
partibus crassioribus fecernitur, & conficitur.
Segregatis autem fecibus, massa nitidior reddita,
cremorem lactis colore refert, & chylus nomina-
tur,

tur, qui per vasa lactea & glandulas mesenterii conglobatas, ad receptaculum commune, & ductum thoracicum delatus, venis subclaviis, five cruralibus, in brutis dictis, infunditur. Ibi vero cum sanguine commiscetur, ad reparandam illam succi vitalis partem, quæ continuo exhalat & variis in partibus absumitur.

§. III.

In quacunque igitur ventriculi parte major lymphæ quantitas confluit, in illa etiam fortius nervea tunica lancinatur, & appetitus magis excitatur, vel potius inchoatur, quod in fundo ejus, non æque in orificio sinistro, fieri videtur. Probabile itaque est, Anorexiæ sedem ibi quoque esse quærendam, cum causa, quæ appetitum lædit, ibidem quoque lateat, ad quam, in curatione, potissimum est respiciendum. Redundat tamen malum hoc in totum corpus, & nutritionem totius vitiat, ipsaque anima, quæ blandam istam titillationem, a lymphæ falsa, in tunica nervea ventriculi excitatam, in fame naturali percipit, in Anorexia ab hac operatione cessat, atque quiescit.

§. IV.

Causa immediata Anorexiæ, est defectus vellitionis tunicæ nerveæ ventriculi, a majori vitio lymphæ ventriculi, vario modo corruptæ, dependens. Interdum tamen vellicatur quidem tunica
ven-

ventriculi nervea a lymphæ ventriculi, liquidum vero nerveum nimis est aquosum, & partibus elasticis destituitur, aut nervi sunt compressi, vel obstructi, aut alio modo læsi; aut spiritus languent, vel sunt turbati, & in alia re occupantur, ubi stimulus a lymphæ ventriculi tunicæ nerveæ imprimitur quidem, sed ad sensorium commune non propagatur. Inde vero mens vellicationem istam non percipit, & de eadem quoque non judicat, nullusque ideo appetitus excitatur, ubi abolita perceptio vellicationis, causa immediata potest nominari. Ubi vero tunica nervea ventriculi non vellicatur, ibi causa materialis est lymphæ ventriculi lenta atque viscida & effœta, stimulo salino naturali destituta, vel aquosa, & sero excrementitio inquinata, aut alio modo depravata, quæ, quia consuetudo & naturali more non agit in nerveam tunicam ventriculi, ideo quoque nullus appetitus sensus in ejusmodi hominibus excitatur. Corrum-pitur autem lymphæ hæc variis modis, & a statu naturali recedit, interdum ob succos crudos, vel in ipso stomacho genitos: vel cum alimentis assumptos: vel ex arteriis aut intestinis immixtos, a quibus energia ejus debilitatur & infringitur, stimulusque salinus nimium diluitur. Experiantur hoc non raro, qui cachexia, vel aliis sanguinis impuritatibus, laborant, ut & qui cibis crudis ac viscidis delectan-

lectantur. Hi enim communiter de appetitu de-
jecto conqueruntur, quia lymphæ ventriculi, varii
generis particulis impuris & effœtis inquinata,
munere suo non defungitur, &, quo magis eadem
a statu naturali recedit, eo magis appetitus immi-
nuitur, & interdum languet, intertum ægri eo-
dem plane destituuntur. Quandoque lymphæ
ventriculi, plus iusto, aquosa, & magis diluta, aut
particulis suis salinis est orbata, quod in illis obser-
vamus, quorum massa sanguinea multo fero, eoque
excrementitio & inertis abundat, quod copiosius
in glandulis ventriculi secernitur. Interdum par-
ticulæ salinæ, quæ, in statu naturali, lymphæ ven-
triculi sunt admixtæ, ab aliis devinctæ & lentore
quodam aut pingvedine obrutæ, suis compedi-
bus semet extricare nequeunt, sed intus retentæ,
vel per alias vias largius excretæ, aut subjugatæ,
officio suo non satisfaciunt. Inprimis pingvia
appetitum mire destruunt, quatenus spicula salina
infringunt, & oblinunt in lymphæ stomachi, ut tu-
nicam ejus nerveam non possint lancinare, & ideo
quoque hæc lymphæ ventriculi animam, de assu-
mendo cibo, non potest commonefacere. Novit
hoc ipsum jam suo tempore Avicenna, qui secunda
parte tertii canonis cap. 7. dicit, oleum amygda-
larum ac adipem vaccinum, famem tollere, &
fuisse aliquem Ministrum Regium, qui peregre

profecturus, olei violarum, cum adipe mixti, libram unam assumfit, et in ediam, absque ulla fame decendium sustinuit. In aliis glandulæ lympham ventriculi secernentes, aut tubuli & arteriarum extremitates sunt infarctæ, & nihil feri secernunt; vel lymphæ quædam viscida, in cavitate ventriculi, ejus parietibus adhærens, oppilationem molitur, & tubulos obducit, quo modo pariter lymphæ in cavitationem ventriculi nulla potest destillare. Ibi itaque ægri, nec appetitu ciborum trahuntur, nec assumpta solvunt, sed eadem cruda, per os aut alvum, reddunt; vel gravitatem inde & alia mala plurima percipiunt. Hinc puella illa, quæ in Palatinatu, in pago *Schmidweiler* / septem annis sine cibo & potu vixit, pituitam crassam ac lentam evomuit, teste Sennerto lib: 3. prax: part: 1. §. 2. pag: 80 & 81. Ipse quoque aer æstivus quandoque efficit, ut lymphæ in stomacho, ad solutionem ciborum necessaria, deficiat, quando, per poros cutis, nimia ejus quantitas, ob transpirationem nimis auctam, exhalat, quæ non raro saliva simul largius eliminat. Contra hybernus aer appetitum communiter auget, quatenus transpirationem imminuit, & saliva in corpore cumulat. Hinc, qui per loca nivosa iter faciunt, interdum appetitu nimio, & tantum non fame canina, aut bulino, corripiuntur, quod Bruto, Romanorum Consuli, in itinere

itinere contigit, cum Dyrrachio, quod obsederat, Apolloniam, in magna nivis copia, proficisceretur, qui, bulimo correptus, in discrimen vitæ fuit adductus, paneque, cum jam animus deficeret, refocillatus, vid. Plutarchus, in sexto sympos. quæst. 8. p: 694. Nimis etiam quietus, & omni motu carens, aer appetitum imminuit, cum contra, ventis crebrius agitatus, appetitum excitet, & augeat, quod nautæ experiuntur, qui multum comedunt, & nunquam facile appetitu destituuntur. Non minus potus nimius appetitum prostermit, diluendo lympham ventriculi, & salia ejus disgregando. Observat itaque Timæus von Guldensee/ in Casibus pag: iii, Baronem quendam, ab usu feri lactis caprini, jejuno ventriculo affatim assumti, anorexia fuisse correptum, & appetitum, cum insigni virium jactura, plane fuisse dejectum. Communiter itaque potatores, & qui noctes atque dies, inordinato tempore, ingurgitant potum, inappetentia laborant, imprimis, si ventriculo jejuno humida largius assumantur. Potest tamen hic quoque in defectu peccari, cum in nimia abstinencia a potu, appetitus pariter pereat, quatenus lymphæ ventriculi nimis parce generatur. Ob hanc igitur causam pulveres terrei & absorbentes, ipsaque martialia in forma sicca, in largiore dosi data, appetitum dejiciunt, quia non tantum lym-

pham ventriculi nimium imbibunt, sed etiam salia
ejus absorbent. Idem experiuntur gulones &
qui alimenta, in nimia quantitate, simul & semel in-
gerunt, quia nimium absumunt lympham ventri-
culi, & cruditates in stomacho cumulant. Po-
tus quoque crudus, & cerevisia recens, non defe-
cata, aut acescens, appetitum prosternunt, quia
cruditates in stomacho augent, & spiritus vini, in-
primis largior usus, jejuno stomacho sumtus, salia
lymphæ ventriculi figit, & solutionem alimentor-
um vitiat, cruditatesque cumulat. Ipsa deni-
que excernenda, si retinentur in corpore, appe-
titum depravare solent, quia impuritates humo-
rum augent & lympham totius vitiant. Unde
obstructionibus mensium laborantes, & gravidaë,
primis potissimum mensibus, de appetitu dejecto
conqueruntur. Rarum tamen est exemplum,
quod habet Galenus, de locis affectis lib. 6. c. 5. de
insigni inappetentia in viduo, uxoris mortem lu-
gente, ex Veneris desuetudine contracta, si quidem
malum inde ortum duxit, & non potius a mœrore
fuit excitatum. Ubi enim anima nimium occu-
patur in aliqua re, ibi eadem stimulum, in tunica
ventriculi impressum, sæpe non percipit, & ubi spi-
ritus langvent, aut perperam & vitiose exagitantur,
vel nervi sunt compressi, aut obstructi, ibi motus &
lancinatio salium & lymphæ in ventriculo, ad sen-
forium

forium commune non deferuntur. Sæpe itaque in febribus continuis, & quibusdam intermittentibus, appetitus est prostratus, propter spirituum motum turbatum, quanquam etiam plures causæ, & inprimis lymphæ defectus & ejus visciditas, ibidem conjungantur. Non minus dolores appetitum dejiciunt, quatenus mentem divertunt, & spiritus dissipant, atque in diversas partes trahunt. Hinc arthritici, calculosi, item colica, & aliis doloribus gravioribus, laborantes, communiter cibos non appetunt, & ipsa pedis luxatio appetitum dejecisse, fuit observata. Idem efficiunt deliria, tristitia, terror, & similes animi affectus, unde a tristi nuncio, ex improvviso allato, anorexiam fuisse exortam, Practici annotarunt. Ob similem causam melancholici communiter paucis utuntur cibis, quod melancholicus Colonienſis, apud Senn. lib. 3. prax. part. 1. §. 2. c. 2. pag. 77. confirmat, qui per septem hebdomades sine cibo vixit, solo haustu aquæ frigidæ contentus, quam vel de die semel, vel alternis diebus assumebat. Hinc etiam fœminæ, passionibus uteri laborantes, pertinaci sæpe anorexia corripuntur, quia hypochondriacæ sunt, & ad melancholiam sæpe inclinant. Interdum etiam nausea appetitum destruit, quia spirituum motum avertit; unde Schenckius lib. 3. obs. p. 563. notat, cæmentarium, a conspectu capitis vitulini semicrudi, ab omni car-

nium esu, aliquot annorum spatio, abhorruisse. Ipsa denique opiata & narcotica spicula salina lymphæ stomachi ligant, & spirituum motum inhibendo, appetitum prosternunt, quod etiam fumus tabaci facit, quo modo pauperes & milites appetitum fallunt & obtundunt. Simili modo Indi, teste Monardo, famem & sitim solantur foliis nicotianæ & conchiliis cochlearum fluviatilium calcinatis, & tritis ac in pilulas vel trochiscos redactis, & in umbra ficatis. Tales enim trochiscos in ore detinent, iter per deserta loca facturi, ubi cibo ac potu destituntur, & hoc modo famem & sitim, per aliquot dies, tolerant, sine jactura virium, partim, quia sensus & lancinatio in stomacho obtunditur, partim, quia humores ex parte figuntur, ut non tam facile dissipentur. vid. Sennert. l. 3. prax. part. 1. §. 2. c. 2. pag. 97.

§. V.

Ex hætenus commemoratis signis atque causis, facile anorexiam, a reliquis appetitus vitiis, licebit distingvere. Nam Dysforexia, quæ quidem gradu tantum ab Anorexia differt, appetitum diminutum denotat, in quo cibi tarde appetuntur, & quasi cum labore & necessitate ingeruntur. In appetitu vero aucto & immodico, vehemens edendi cupido hominem affligit, ubi, si alimenta non statim exhibentur, ægri cardialgia & animi deliquio corripiuntur, quod mors insequitur. Si vero statim propines

pines alimenta, ægri quidem reficiuntur, & appetitus brevi cessat, sed vires cito & valde imminuuntur, quod appetitus vitium Medici Bulimum appellare consueverunt. Ubi vero appetitus est perpetuus & eo vorandi desiderio laborant ægri, ut exsatiari nequeant, & repleto ventriculo ac mole gravato, assumpta per os rejiciant, nullisque factis a fame induciis, rursus ad alimenta assumenda, excitulantur, ibi Fame Canina ægros laborare dicimus. Oritur malum hoc a continua ventriculi rosione, quam humor acidus, plus minus pituitosus, excitat in tunica ventriculi nervea, cui insidet, quique non tam facultate solvendi & eliquandi, quam potius vellicandi & irritandi est præditus. In bulimo tamen hæc vellicatio & rosio tunicæ ventriculi nerveæ solet esse interpolata, & in appetentia Canina, quandoque loco vomitus quibusdam diarrhæa solet accidere, natura superfluum cibi copiam ad alvum detrudente, quod Senn. in prax lib. 3. part. 1. §. 2. c. 3. p. 101. observavit. Facile quoque Anorexia a Pica & Malacia distingvitur, in qua, neglectis cibis naturalibus, ea appetuntur, a quibus alias homo communiter abhorret, ut carnes crudæ, calx, pix, fermentum, terra, cinis, arena, corium, testæ, pannus &c. quæ, data copia, avidè ingurgitant. Pendet hoc malum etiam a vitio lymphæ ventriculi, variis inquinamentis pollutæ, pro
cujus

cujus varietate, homines quoque vario ducuntur appetitu, licet etiam mentis aliquis lapsus conjungi videatur, & ægri, communiter, sint melancholici, vel hypochondrioci. Illud præterea experientia compertum comprobatumque est, Anorexiam nunquam esse bonum signum, inprimis, si citra manifestam causam oriatur, & plerumque graves morbos portendere atque prædicere. Si enim cibi vel nulli, vel nimis parca quantitate appetuntur, vel assumti minus recte solvuntur in stomacho, & in cruditates multiplices abeunt, certe nec vires inde reficiuntur, nec succi corporis, qui in transpiratione continua exhalant, vel alio modo perduntur, redintegrantur. Præterea, si in morborum declinatione affectus hic non tollitur, vel morbo jam sublato, denuo supervenit, recidiva aut alius novus morbus infaustus & periculosus est metuendus. Inprimis post febres continuas & intermittentes si redit appetitus, bonum est signum; quam diu vero non redit, aut, qui rediit, denuo prosternitur, tamdiu causa morbi nondum penitus est sublata, & recidiva imminet. Plus etiam periculi affert, quando vitio spirituum animalium, sensu, vel abolito in stomacho, vel depravato, aut alio modo læso, appetitus profligatur. Notat enim emotionem mentis, non amplius motus in organis excitatos advertentis, & deliria indicat, quæ

quæ in morbis acutis & febribus malignis periculofum sunt fymtoma, quia tunc propemodum actum est de ægro, & mors est præforibus. In continuarum vero & malignarum principio & ftatu, appetitus dejectus, sibi relictus, non æque est periculofus, modo redeat in declinatione. In morbis vero chronicis, sæpe gravem capitis læsionem, & spirituum motum valde turbatum, morbumque difficilem portendit. Inprimis magnum est periculum in morbis chronicis, si cum magno virium lapsu anorexia conjungitur, cum contra in plurimis morbis, si æger recte se habet, ad ea, quæ offeruntur, & sine fastidio comedit, bonum fit signum, de quo Hippoc. §. 2. aph. 33. consulatur. Hinc in ægro cachexia ex carie ossis femoris laborante, mortem prædixit Dn. Præses, iudicio non fallente, ubi anorexia pertinaci corripereetur, etiam si in ediam per aliquot menses bene ferre videretur.

§. VI.

Quod ad curationem attinet, in eo operam ponere Medicus debet, ut colluvies humorum, si quæ in stomacho fluctuet, leni excitato vomitu mediante tartaro emet: , vel oxyfacharo emet: Ludov: , aut aliis, per os rejiciatur, ab eademque ventriculus liberetur, si vires consentiant, nullumque contraindicans ejus usum disvadeat. Ubi vero magis intestina fecibus sunt obfessa, ibi illæ, ope pilularum alœticarum, Francofurt: , vel tartarearum, vel de tribus, cum extracto panchymogogo Crollii, aut fibrarum

C

hel-

hellebori nigri, aut refinæ scammonii & gialapæ uno vel altero grano acuatarum, aut pulverum purgantium, ex speciebus diajalapæ Minficht:, diasenæ, cum rhabarbaro & similibus confectorum, possunt eliminari. Blandæ autem ac mites ejusmodi evacuationes esse debent, quia fortioribus purgantibus vires ventriculi, jam dum debiles, magis atteruntur, & labefiunt. Repetenda itaque potius mitiora sunt, si necessitas postulaverit, non vero simul & semel materia peccans evacuanda. Ubi quoque materia peccans viscosa ac pituitosa est, tenaciterque rugis ventriculi & intestinorum impacta hæret, ac difficulter separatur, ibi magno cum emolumento præmittuntur ea, quæ humores præparant, eosque fluxiles reddunt, & ad exitum disponunt. Præstantiora ex his sunt omnia salia acria, fixa, volatilia & falsa, cum amaris & absorbentibus mixta, quæ utramque paginam faciunt, & evacuationes, sive per os, sive per alvum instituendas, adjuvant. Talia sunt Elixir proprietatis, sine acido, cum spiritu salis ammoniaci mistum, sal digestivum cum lap. canc., coralliis & C.C. usto, radix ari præp. cum antimonio martiali cachectico, tartarus vitriolatus, crySTALLI tartari & cremor tartari, cum matre perlarum, conchis præparatis & similibus.

§. VII.

His peractis, ea in usum medicamenta vocare debemus, quæ reliquias humorum effectorum & visco-

scoforum extergunt & consumunt, attritos & debilitatos ventriculi villos motrices firmant & corroborant, ac patetactis glandularum ventriculi meatibus, a sordibus cruditatum variarum obstructis, lymphæ & liquidi nervei affluxum promovent atque instaurant. Inter illa vero ordinem ducunt salia acria fixa v. g. absinthii, carduibenedicti, fumariæ, centaurii minoris, &c. cum aromatibus quibusdam v. c. pulvere stomachico Quercet. & Birkman. &c. mista, nec non salia volatilia, simplicia & oleosa, uti sunt: spiritus salis ammoniaci simplex & oleosus, five sal volatile oleosum Sylvii, spiritus bezoardicus, liquor C. C. succinatus, sal volatile succini & C. C. Huc quoque pertinent salia salfa, tam volatilia v. g. sal ammoniacum, ejus flores simplices & martiales, tanquam fixi, item tartarus tartarificatus, tartarus vitriolatus, arcanum tartari, itemque acida, eaque temperata, uti sunt, spiritus salis, nitri, sulphuris, vitrioli dulces, spiritus mastiches simplex & compositus, elixir vitrioli Minsicht:, elixir proprietatis cum vel sine acido, ut & cremor tartari, ac hepaticum rubrum Dresd:, itemque sal gemmæ, & cum his, atque aromatibus quibusdam, compositum sal sacerdotale ac philosophorum Schroederi. Hæc enim insigni vi incidendi, dividendi, & diuretica gaudent, insuperque alvum apertam tenent, ac non solum humores peccantes evacuant, sed mirifice quoque sangvinem expurgant, & meatus porosque glandularum ventriculi obstructos aperiunt, ac humores fluxiles reddunt, adeoque appetitum fugatum revocant atque redintegrant.

§. VIII.

Deinde ad anorexiam tollendam semet commendant remedia aromatica & amara, v. g. vinum enulatum & absinthites, essentia absinthii composita, centaurii minoris, fumariæ, carduibenedicti, gentianæ, carminativa, myrrhæ, ligni aloes, elixir citri ambratum, elixir menthæ, aqua vitæ Mathioli, tinctura proprietatis Minsicht., species

aromatic. rofat., cariophyllar., diacinamomi, diazingib., diacumini, diatrion pipereon, diagalangæ, diacalaminthæ, aqua menthæ cum vino, melissæ, cinamomi, diaboragina-
ta, cydoniata, pulegii, & hujus generis plura alia. Hæc enim, præterquam, quod facultate consumendi humores viscosos pollent, tonum etiam roburque ventriculi debilitatum solantur, et gastricam lympham acutunt, et amissum appetitum egregie reducunt, præsertim si in vino generoso, vel aliis idoneis vehiculis, aut forma electuariorum, v. g. electuar. diacori, conserva anthos, menthæ, salviæ, &c., propinantur. Laudantur quoque solæ radices conditæ, v. g. radix zingiberis, zeduariæ, galangæ, helenii, acori, conditæ, quæ mane jejuno stomacho sumi possunt. Alii commendant mastichen, ad drachmam unam, in ovo forbili solum, vel cum cinamomo aut zingibere haustam. Quibusdam in frequenti usu est therebinthina cum mastiche electa & speciebus aromat: rosatis in forma pilularum aut boli. Meliores vero sunt pilulæ ex extracto absinthii, carduibenedicti & centaurii minoris, cum pulvere quodam stomachico aut absorbente, & gutta una vel altera olei cinamomi, aut macis, aut anisi, &c. paratæ. Multi delectantur vinis aromaticis, ex radicibus, zedoariæ, acori, zingiberis, helenii, cichorei, pimpinellæ, galangæ, cypri rotundi, herba menthæ, majoranæ, fl: roris marini, summittat: centaurii minoris, fumariæ, fol. laur., semine anisi, foenicul:, cardamomo, cubebis, cinamom:, cariophylli: flaved: cortic. citr., aurantiorum, baccis juniperi, nuce moschata, macis, &c. confectis, ac in vino generoso infusis, de quibus inter prandendum aut coenandum haustus sumi potest. Conf. Sylvii prax. L. I. c. 2.

§. IX.

Neque etiam negligenda sunt ea medicamenta, quæ sale marino gaudent, v. g. pulvis ex conchis marinis, testis ostreorum, matre perlarum, coralliis, & similibus, quæ
cum

cum aliis, supra commemoratis, mista, varios pulveres absorbentes & stomachicos constituunt, inprimis si hujusmodi pulveres oleis quibusdam stomachicis, v.g. oleo stillatio cinamomi, macis, menthæ, anisi aut fœniculi, irroraveris. Hæc vero, vel tantum in potu thee, aut coffe, aut in vino, vel alio vehiculo convenienti possunt assumi. Alii mire laudant in langvore ventriculi essentiam ambræ cum salibus oleosis volatilibus, spiritu salis ammoniaci anisato aut cinamomifato, in vino assumendam. Grata quoque est essentia ambræ sicca Zwelferi, in vino malvatico hausta. Quidam commendant balsamum Peruvianum, in spiritu salis ammoniaci vinoso solutum, & in vino sumtum. Aliis etiam in usu sunt trochisci stomachici, vel pulveres stomachici, ante prandium vel cœnam sumendi, per se, aut in idoneo quodam vehiculo. Inter hos quibusdam pulvis stomachicus nobilis in pretio esse solet, qui paratur ex cremore tartari, tartaro vitriolato, matre perlarum, testis ostreorum, coralliis rubris, lap: cancrorum, antimonio diaphoretico, oleo cariophyllorum, anisi, cinamomi, menthæ, juniperi, piperis, & saccharo ad pondus omnium.

§. X.

Vbi vero appetitus dejectus ex vitio nervorum & spirituum animalium oritur, qualia exempla in antecedentibus allegavimus, & in senibus etiam observamus; ibi nervina & cephalica communiter dicta, locum habent, v.g. Cinnabarina, salia volatilia, succinata, ex castareo parata, et interdum etiam ambrata, quæ cum stomachicis amaris absorbentibus, & interdum aromaticis sunt commiscenda. Danda etiam sunt medicamenta, quæ iis affectibus competunt, qui spirituum motum turbant, eumque vel inhibent, vel nimium augent, vel depravare solent, quæ, cum varia, pro ratione affectuum, sint, ex peculiaribus locis sunt desumenda.

§. XI.

Atque hæc sunt medicamenta in anorexia maxime usitata, de quibus tamen notandum est, eadem promiscue, & nullo habito causarum delectu, non esse adhibenda, præsertim, si æger aut medicamentum abhorreat, aut propter singularem ventriculi constitutionem, idem mox vomitu reddat. Proinde specialiter ad causas respicere, & accurate illas expendere debemus, sintne humores crudi & viscosi, tenaciterque ventriculi & intestinorum plicis impacti, an vero acres & biliosi, lancinantes & irritantes canalibus alimentorum partes nerveas, aut alias habeant qualitates noxias & peregrinas. Nam, in acrimonia humorum biliosa, præ cæteris præstant subacida & sale marino pollentia, quæ quippe insigniter acres & biliosas ebullientes particulas obtundunt, earumque aciem & spicula hebetant, ac infringunt. Ubi vero humores lenti & pituitosi peccant, ac tenaciter ventriculi & intestinorum tunicis inhærent, ibi magis salia acria, fixa ac volatilia, itemque etiam falsa conveniunt; hæc enim particulis suis acutis pungentibus & scindentibus secant, dividunt, & discerpunt viscosos illos humores, eosque ad evacuationem disponunt, æque ac expurgant. Olea autem destillata & aromatica omnia, semet commendant, in langvore & debilitate ventriculi, in idoneis vehiculis sumpta, quatenus, propter agiles & aromaticas suas particulas, succos vitales, massam sanguineam, ac figillatim liquidum nerveum mirifice recreant, tantumque eorum motum blande exagitant. Hoc vero modo non solum ventriculo, sed etiam toti corpori robur & agilitatem inspirant, ac lympham ventriculi, quæ antea, propter admixtas alias peregrinas particulas, effœta & iners erat, perfundunt, & mixtionem naturalem reparant, ac appetitum, qui hætenus exulabat, revocant, atque in integrum restituant.

§. XII.

§. XII.

Tametsi vero horum remediorum vis & efficacia sibi constat, eaque rectissime in tali ventriculi vitio adhibentur, majorem tamen operandi facultatem adipiscuntur, si illis externis quoque opem feramus, ac stimulum quasi quendam roburque addamus. In quem finem laudamus emplastra, fots & ungenta, v. g. Emplastrum stomachale Creton:, carminat: Sylv:, de mastiche, de tacamahaca, de crusta panis, de baccis lauri, irrorata cum oleis quibusdam destillatis, menth:, nucis moschat:, macis & balsamo Peruviano, & calide ventriculi regioni applicata. Possunt etiam tam anteriori, quam posteriori regioni ventriculi illini olea destillata, macis, nucis mosch:, menth:, anisi, foeniculi, cumini, carv:, cinamom:, cariophill:, & alia, quibus etiam emplast: aliquod superimponi potest. Crusta quoque panis tosti, pulvere cinamom:, macis, nuc: mosch:, carriophillor:, cum vino malvatic:, aut aqua quadam spiritiuosa vel aceto conspersa, & tepide regioni ventriculi admota, mirifice langvorem stomachi solatur. Aut possunt confici fots, ex galanga, calamo aromat:, florib: chamomill:, summit: hysopi, fol: absinth:, menth:, cinamomo optimo, mac:, nuc: mosch:, &c. qui in vino generoso conquendi sunt, & tepide ventriculo applicandi. Hic non nulli superimponunt lapidem serpentinum calefactum, aut laterem calefactum, quod potissimum in frigidis & senibus locum habet, & optime facit officium. Conducit quoque charta bibula, aqua menthæ vel alia spiritiuosa inuncta, & tepide imposita. Ita quoque sacculi ex herbis, radicibus & aromatibus parati, & aqua menthæ spiritiuosa, vel aqua apoplectica, aut spiritu vini conspersi, laudem merentur, quatenus non solum blando calore suo ventriculum fovent, sed etiam fibras motrices ejus roborant, atque confortant.

§. XIII.

Quod denique ad victus vivendique rationem spectat,
in

in eo studium ac operam suam ita laborantes ponere debent, ut vitent ea alimenta, quæ difficulter conficiuntur, v. g. omnia pingvia, fumo indurata, sale condita, quæ quippe & coctioni ventriculi non obsequuntur, & eundem etiam aggravant, & magis atque magis labefaciunt. Eligant veropotius alimenta, quæ facilioris sunt concoctionis, jussula carniū, ova forbilia, & carnes animalium juniorum, & utantur moderate haustu vinigenerosi. Corpus ante sumptos cibos blande commoveatur, tum, ut transpiratio adjuvetur, tum, ut cruditates ventriculi, si quæ superstites a cibis fuerint, disjiciantur & removeantur. Motus enim qui ante cibum suscipitur, merito est præferendus, post cibum instituto, quatenus corpus blanda ejusmodi commotione agitatū, non solum alacrius evadit, sed humores quoque vitales majore agilitate iter suū per vasa peragunt. Hoc vero modo secretionēs omnes in corpore promoventur, & lymphā insuper a motu adjuta, promptius in alimenta agit, & intimius penetrat, feliciusque ingesta concoquit, præsertim, si cibus salubris in parva quantitate afferatur. Id enim bene observari debet, ne plus ciborum, quam ventriculi vires ferre possunt, sumatur, tantumque semper, quantum a ventriculo concoqui potest, capiatur. Fugiant insuper ægri affectus animi, inprimis curas graviores atque mœrorem, quæ ægram mentem mergunt & corpus mire afficiunt. Quam vero Schenckius lib. 3. obs. p. 564. anorexiæ curationem recenset, ubi fœmina diu a cibis abstinens, per comminationes fuit restituta, illa vix, nisi in hypochondriacis & melancholicis, locum inveniet. Ad hæc omnes excretionēs recte procedant, inprimis vero alvus & vesica suū officium faciant, in quo si defecerint, vel clystere, vel aliis remediis, tam internis quam externis, illius denuo admoneantur, nihilque, quod ventriculum lædere, & appetitum instauratum profligare rursus aut evertere possit, committatur.

DEO SIT LAUS ET GLORIA.